

Sygn. akt VII AGa 2252/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSA Maciej Dobrzyński (spr.)

Sędziowie: SA Jolanta de Heij-Kaplińska

SO del. Anna Szanciło

Protokolant: stażysta Aleksandra Marczyńska

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa E. G. i M. O.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w P.

o nakazanie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 kwietnia 2018 r., sygn. akt XXVI GC 27/18

1. oddala apelację,

2. nie obciąża powodów kosztami procesu należnymi pozwanemu w postępowaniu apelacyjnym.

VII AGa 2252/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 8 stycznia 2018 r. skierowanym przeciwko (...) S.A. z siedzibą w P., powodowie M. O. i E. G. wnieśli o nakazanie pozwanemu dokonania przydziału powodom 37809 akcji poprzez: stwierdzenie nieważności lub uznanie za nieistniejącą uchwały Zarządu pozwanej spółki nr (...) z dnia 17 sierpnia 2017 r. w sprawie przydziału akcji imiennych serii C - w zakresie listy subskrybentów, którym przydzielono akcje serii C i liczby przydzielonych akcji (pkt 2 i 3 uchwały), jako sprzecznej z prawem, nakazanie pozwanemu skorygowania uchwały Zarządu tak, aby była zgodna z zasadami subskrypcji i uwzględniała zapis złożony przez powodów, nakazanie pozwanemu wpisania przydzielonych powodom akcji do księgi akcyjnej, nakazanie pozwanemu wydania odcinków akcji powodom po ich opłaceniu. Powodowie wnieśli także o uznanie za nieistniejącą uchwały nr 4 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia pozwanej spółki z dnia 6 grudnia 2017 r. o przymusowym wykupie akcji, ewentualnie o stwierdzenie nieważności tej uchwały, ewentualnie o jej uchylenie. Strona powodowa wniosła także o zasądzenie od strony pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 12 marca 2018 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 9 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo (pkt I), oddalił wniosek o zabezpieczenie roszczenia (pkt II) oraz ustalił, że pozwany wygrał sprawę w całości i zasądził solidarnie od powodów na jego rzecz koszty procesu, przy czym ich wyliczenie pozostawił referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się orzeczenia (pkt III).

Sąd I instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych oraz rozważaniach prawnych:

W dniu 21 czerwca 2017 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie (dalej: „NWZ”) pozwanej spółki, podjęło uchwałę nr 4 w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego. Podwyższenia kapitału zakładowego dokonano poprzez emisję akcji imiennych w serii C w formie subskrypcji zamkniętej poprzez ich zaoferowanie dotychczasowym akcjonariuszom spółki w drodze oferty publicznej. Emisja akcji imiennych serii C miała nastąpić przez zaoferowanie akcji akcjonariuszom spółki, którym przysługuje prawo poboru. NWZ ustaliło dzień prawa poboru akcji imiennych na 21 czerwca 2017 r.

Wymagane ustawą o ofercie publicznej Memorandum Informacyjne przedstawiało całą procedurę związaną z podwyższeniem kapitału zakładowego, w tym sposób przydziału akcji, formularz zapisów oraz terminy. Przykładowo: pkt 3.11.4. Memorandum wskazywał, że w dniach od 21 lipca do 11 sierpnia 2017 r. każdy z akcjonariuszy spółki, któremu służyło prawo poboru w dniu 21 czerwca 2017 r., może subskrybować akcje serii C, dokonując zapisu podstawowego albo zapisu dodatkowego.

Na dzień 21 czerwca 2017 r. (dzień prawa poboru) w księdze akcyjnej pozwanej spółki figurowała K. O., która posiadała 55 akcji imiennych zwykłych serii B o numerach od (...) do (...). W tym dniu nie figurowali na liście akcjonariuszy powodowie, jedyni spadkobiercy po K. O.. Wniosek o wpisanie do księgi akcyjnej złożyli dopiero w dniu 11 sierpnia 2017 r.

Zgodnie z uchwałą NWZ oraz Memorandum Informacyjnym, pozwana spółka zaoferowała i przydzieliła akcjonariuszom, którym służyło prawo poboru akcje serii C. Zapisów na akcje dokonali uprawnieni akcjonariusze oraz powodowie, którym w dacie 21 czerwca 2017 r. nie przysługiwało prawo poboru. Zarząd spółki wydał dwie uchwały dotyczące powyższych kwestii: uchwałę Zarządu nr (...) z dnia 17 sierpnia 2017 r. w sprawie nieuwzględnienia przy przydziale akcji imiennych serii C zapisów dokonanych przez osoby, którym nie przysługuje prawo poboru oraz uchwałę Zarządu nr (...) w sprawie przydziału akcji serii C określonym osobom.

Pismem z dnia 23 sierpnia 2017 r. poinformowano powodów o podstawach prawnych nieuwzględnienia ich zapisu na akcje oraz niezwłocznie zwrócono uiszczone przez nich kwoty.

Po wykonaniu przydziału akcji serii C, do sądu rejestrowego zostało zgłoszone podwyższenie kapitału zakładowego. W dniu 10 października 2017 r. sąd rejestrowy, po zbadaniu okoliczności sprawy, dokonał wpisu podwyższenia kapitału zakładowego. Zarząd pozwanej spółki po otrzymaniu postanowienia sądu rejestrowego dokonał odpowiednich wpisów do księgi akcyjnej oraz poinformował akcjonariuszy o zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego i sposobności odbioru odcinka zbiorowego.

W dniu 6 grudnia 2017 r., NWZ spółki podjęło uchwałę o przymusowym wykupie akcji akcjonariuszy posiadających akcje mniejszościowe w trybie art. 418 k.s.h. Przeciwno uchwale głosował powód M. O. obecny na Zgromadzeniu, działający jako wspólny przedstawiciel powodów. Powód zgłosił sprzeciw, którego zaprotokołowania zażądał. Zgromadzenie zostało ogłoszone w Monitorze Sądowym i Gospodarczym nr (...); poz. 42225 z dnia 13 listopada 2017 r.

NWZ spółki podjęło uchwałę o przymusowym wykupie akcji, które były w posiadaniu akcjonariuszy mniejszościowych reprezentujących 1,79% kapitału zakładowego. Wykup akcji miał być dokonany przez akcjonariuszy większościowych w liczbie dwóch, posiadających łącznie 95,3% kapitału zakładowego (jeden reprezentował 90,02%, a drugi 5,28%

kapitału zakładowego). Uchwałę podjęto w głosowaniu jawnym i imiennym, większością 99,98% oddanych głosów. Na każdą akcję przypadał jeden głos, niezależnie od uprzywilejowania.

Sąd I instancji wskazał, że powyższych ustaleń faktycznych dokonał w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy. Były one ponadto bezsporne między stronami, które nie wnosiły w tym zakresie zastrzeżeń.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo nie było uzasadnione.

Powołując się na treść art. 343 § 1 k.s.h., Sąd I instancji wskazał, że za akcjonariusza uważa się tylko tę osobę, która jest wpisana do księgi akcyjnej lub posiadacza akcji na okaziciela, z uwzględnieniem przepisów o obrocie instrumentami finansowymi. Natomiast księga akcyjna, w której wpisany jest akcjonariusz, to prowadzona przez zarząd księga akcji imiennych i świadectw tymczasowych, w której należy wpisać nazwisko i imię albo nazwę (firmę), siedzibę i adres akcjonariusza albo adres do doręczeń, wysokość wykonanych wpłat, a także, na wniosek osoby uprawnionej, wpis o przeniesieniu akcji na inną osobę wraz z datą wpisu. Wskazując na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy przyjął, że jedynie wpis do księgi akcyjnej daje nowemu posiadaczowi akcji imiennych prawo uzyskania pełni praw akcyjnych (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2000 r., III CKN 864/98, Legalis nr 48342). W tej sytuacji nabywca akcji imiennych bez względu na chwilę przejścia akcji oraz sposób ich objęcia, nie może być traktowany jako akcjonariusz do momentu wpisu. Nie ma on żadnych uprawnień wobec spółki, mimo ważnego nabycia akcji. Z tego względu, w ocenie Sądu I instancji, powodowie nie byli uprawnionymi akcjonariuszami pozwanej spółki, ponieważ nie figurowali oni w księdze akcyjnej. Sąd Okręgowy miał na uwadze, że powodowie byli jedynymi spadkobiercami po zmarłej K. O., jednakże do prawidłowego przejęcia pełni praw akcyjnych nie doszło w wyniku niedopełnienia obowiązków związanych z wpisem do księgi akcyjnej. Wniosek o wpis został przez nich złożony dopiero w dniu 11 sierpnia 2017 r., czyli po dacie prawa poboru wyznaczonej na dzień 17 czerwca 2017 r., w wyniku czego nie mogli skutecznie złożyć zapisu na akcje serii C.

Sąd I instancji stwierdził ponadto, że roszczenie o nakazanie pozwanej spółce dokonania przydziału powodom akcji serii C jest nieprawidłowe, ponieważ nie można dokonać przydziału akcji osobom, którym w dniu oznaczenia akcjonariuszy nie przysługiwało prawo poboru, a co za tym idzie nie przysługiwało im prawo przydziału akcji serii C w ramach zapisu podstawowego czy dodatkowego. W tej sytuacji oznaczało to, że roszczenie związane z przydziałem akcji nie istnieje, co skutkowało koniecznością oddalenia powództwa.

Zdaniem Sądu Okręgowego strona powodowa nie wykazała również drugiego z wywodzonych roszczeń polegającego na uznaniu za nieistniejącą uchwały NWZ pozwanej spółki nr 4 z dnia 6 grudnia 2017 r. o przymusowym wykupie akcji, ewentualnie stwierdzeniu nieważności tej uchwały, ewentualnie uchyleniu tej uchwały, ponieważ nie wykazała żadnych dowodów uzasadniających spełnienie warunków związanych z uznaniem uchwały za nieistniejącą, stwierdzenia jej nieważności lub uchylenia. Zgodnie z przepisem art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Strona powodowa nie wykazała interesu prawnego, który jest warunkiem koniecznym do spełnienia tego żądania. Uchwała nr 4, której uznania za nieistniejącą domagali się powodowie, dotyczy przymusowego wykupu akcji. W tabeli załączonej do uchwały określone zostały akcje objęte przymusowym wykupem. Na liście nie figurowały akcje powodów. W myśl natomiast art. 418 § 2b k.s.h., skuteczność uchwały o przymusowym wykupie akcji zależy od wykupienia akcji przedstawionych do wykupu przez akcjonariuszy mniejszościowych, których akcje nie zostały objęte uchwałą. Akcjonariusze ci obecni na walnym zgromadzeniu, powinni, w terminie dwóch dni od dnia walnego zgromadzenia, natomiast pozostali w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia uchwały, złożyć w spółce dokumenty akcji lub dowody ich złożenia do rozporządzenia spółki. Akcjonariuszy, którzy nie złożą dokumentów akcji w terminie, uważa się za wyrażających zgodę na pozostanie w spółce. Uwzględniając powyższe, w ocenie Sądu I instancji, strona powodowa nie złożyła w spółce w odpowiednim terminie dokumentów akcji. W świetle obowiązujących przepisów powodowie pozostają w spółce jako akcjonariusze, w wyniku czego nie posiadają interesu prawnego do żądania uznania uchwały za nieistniejącą. Ewentualnym roszczeniem strony powodowej, które w ocenie Sądu Okręgowego należało poddać ocenie, było żądanie stwierdzenia nieważności uchwały nr 4 z dnia 6 grudnia 2017 r. Roszczenie to polega na wytoczeniu przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia sprzecznej z ustawą przez

określone osoby lub organy spółki (art. 425 § 2 k.s.h.). Powód M. O., działający jako wspólny przedstawiciel powodów, był w ocenie Sądu I instancji uprawniony do wystąpienia z przedmiotowym roszczeniem, ponieważ jako akcjonariusz, który głosował przeciwko uchwale, zażądał zaprotokołowania sprzeciwu (art. 422 § 2 k.s.h.). Drugim warunkiem koniecznym do złożenia przedmiotowego roszczenia było wykazanie sprzeczności uchwały z ustawą. W ocenie Sądu Okręgowego, strona powodowa nie przedstawiła argumentów potwierdzających, że uchwała ta (jej treść, forma, tryb powzięcia) jest niezgodna z prawem. Powodowie nie uprawdopodobnili jakiegokolwiek sprzeczności przedmiotowej uchwały z ustawą. Z ustalonego stanu faktycznego wynikało, że w uchwale nr 4 nie występują podstawy do stwierdzenia nieważności, ponieważ uchwała została powzięta przez NWZ, zwołane w sposób prawidłowy przez Zarząd w odpowiednim terminie poprzez ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. W przekonaniu Sądu I instancji, strona powodowa nie wykazała również wystąpienia podstaw uzasadniających uchylenie uchwały, w wyniku czego nie wykazała także zasadności tego roszczenia.

Na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd I instancji ustalił, że pozwany wygrał sprawę w całości i zasądził solidarnie od powodów na jego rzecz koszty procesu. Na podstawie art. 108 k.p.c. pozostawił ich wyliczenie referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się orzeczenia.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wnieśli powodowie, zaskarżając go w części oddalającej powództwo w zakresie: nakazania dokonania przydziału akcji, stwierdzenia nieważności lub uznania za nieistniejącą uchwały nr 10/ (...) Zarządu spółki z dnia 17 sierpnia 2017 r. oraz ustalenia posiadania prawa poboru akcji, tj.; objętej pkt I wyroku, ale bez części dotyczącej uchwały nr 4 NWZ z dnia 6 grudnia 2017 r. w sprawie przymusowego wykupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych spółki na podstawie art. 418 k.s.h., oraz w części orzekającej o kosztach postępowania, tj. objętej pkt III wyroku.

Zaskarżonemu orzeczeniu powodowie zarzucili:

1/ naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

a/ art. 229 k.p.c. poprzez jego zastosowanie polegające na przyjęciu bez dowodu rzekomego faktu podjęcia uchwały nr 9/ (...) Zarządu pozwanej spółki z dnia 17 sierpnia 2017 r. w sprawie nieuwzględnienia przydziału akcji imiennych serii C zapisów dokonanych przez osoby, którym nie przysługiwało prawo poboru, pomimo wyraźnego zakwestionowania przez powodów tego faktu,

b/ art. 233 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na braku rozważenia dowodów przedstawionych przez powodów w odniesieniu 1 (tj. piśmie procesowym powodów z dnia 23 marca 2018 r.),

c/ art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na braku wskazania podstawy prawnej wniosku, zgodnie z którym nie można dokonać przydziału akcji osobom, którym w dniu oznaczenia akcjonariuszy, nie przysługiwało prawo poboru,

d/ art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na braku odniesienia się do podstawy prawnej żądań oraz dowodów wskazanych przez powodów w odniesieniu 1,

2/ naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a/ art. 922 § 1, art. 924 oraz art. 925 k.c. poprzez ich niezastosowanie polegające na nieuznaniu daty śmierci spadkodawcy, jako daty, w której wszystkie prawa majątkowe przeszły na spadkobierców,

b/ art. 509 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, że skonkretyzowane prawa poboru nie mogą być przedmiotem zbywania,

c/ art. 20 k.s.h. w zw. z art. 433 § 1 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie polegające na uznaniu, że niektóre akcje pozbawione są prawa poboru, bądź tego prawa nie da się wykonać,

d/ art. 343 § 1 k.s.h. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że można za jego pomocą pozbawić akcji praw w nich inkorporowanych,

e/ art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, że art. 343 § 1 k.s.h. może posłużyć do pozbawienia akcji praw w nich inkorporowanych, choć nie takie jest jego społeczno-gospodarcze przeznaczenie,

f/ art. 58 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na pozbawieniu spadkobierców praw majątkowych na podstawie braku wpisu w księdze akcyjnej.

Wskazując na powyższe zarzuty powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie powództwa w zakresie objętym zaskarżeniem oraz o zasądzenie na rzecz powodów kosztów procesu za każdą z instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja powodów nie zasługiwała na uwzględnienie.

W wyniku dokonanej kontroli instancyjnej Sąd Apelacyjny uznał, że pomimo iż zaskarżone rozstrzygnięcie zawiera dostrzeżone przez stronę skarżącą wady, zwłaszcza w warstwie motywacyjnej odnoszącej się do oceny prawnej, to jednak odpowiada ono prawu i dlatego też należało uznać je za trafne. W rezultacie, pomimo że część z wywiedzionych przez stronę powodową zarzutów okazała się zasadna, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do wzruszenia samego rozstrzygnięcia.

Zważywszy na fakt, że w obecnym kształcie postępowania cywilnego obowiązuje system apelacji pełnej (cum beneficio novorum), Sąd Apelacyjny nie ograniczył się jedynie do oceny zasadności podniesionych przez stronę powodową zarzutów i kontroli zaskarżonego rozstrzygnięcia, ale przede wszystkim w granicach zaskarżenia dokonał jej ponownego rozpoznania. Czyniąc to, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że wbrew ocenie Sądu I instancji, w dacie podjęcia uchwały nr 4 przez NWZ pozwanej spółki z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego w ramach subskrypcji zamkniętej skierowanej do akcjonariuszy, którym przysługiwało prawo poboru w dacie podjęcia uchwały, stronie powodowej status ten w dacie 21 czerwca 2017 r. przysługiwał, co opiera się na przyjęciu przez Sąd Apelacyjny legitymacyjno-dowodowej koncepcji wpisu do księgi akcyjnej. Z tego względu powodowie byli uprawnieni do realizacji prawa poboru w drodze składania zapisów na akcje. Pomimo jednak trafności sformułowanych w tym zakresie zarzutów, zaskarżone rozstrzygnięcie z uwagi na w części nieadekwatny, a w części niewłaściwy sposób sformułowania roszczeń objętych pozwem nie podlegało zmianie.

Zważywszy na zasygnalizowane wątpliwości dotyczące rodzaju i charakteru roszczeń, z którymi wystąpili powodowie, w pierwszej kolejności przedmiotem rozważań należało uczynić kwestię ustalenia, jakie roszczenia stanowiły przedmiot żądania pozwu oraz, które z nich na skutek złożenia apelacji, miały zostać objęte kontrolą instancyjną. W punkcie 1 petitum pozwu powodowie wnieśli o nakazanie spółce dokonania przydziału 37809 akcji poprzez: stwierdzenie nieważności lub uznanie za nieistniejącą uchwały nr 10/ (...) Zarządu spółki z dnia 17 sierpnia 2017 r. w zakresie listy subskrybentów, którym przydzielono akcje i liczby przedzielonych akcji (pkt 2 i 3 uchwały), jako sprzecznej z prawem; nakazanie pozwanemu skorygowania powyższej uchwały tak, aby była zgodna z zasadami subskrypcji i uwzględniała zapis złożony przez powodów; nakazanie pozwanemu wpisania przydzielonych powodom akcji do księgi akcyjnej oraz nakazanie pozwanemu wydania odcinków akcji powodom po ich opłaceniu. W punkcie 2 petitum pozwu, powodowie wnieśli o uznanie za nieistniejącą uchwały nr 4 NWZ spółki z dnia 6 grudnia 2017 r. w sprawie przymusowego wykupu akcji akcjonariuszy mniejszościowych spółki na podstawie art. 418 k.s.h. W toku rozprawy przed Sądem I instancji powodowie rozszerzyli powództwo, dodatkowo wnosząc o ustalenie posiadania przez powodów w dniu 21 czerwca 2017 r. prawa poboru akcji pozwanej spółki i skutecznego jego wykonania (k. 131, 143, 144). Wywodząc apelację powodowie zaskarżyli wyrok w części oddalającej powództwo w zakresie: nakazania dokonania przydziału akcji, stwierdzenia nieważności lub uznania za nieistniejącą uchwały nr 10/ (...) Zarządu spółki z dnia 17 sierpnia 2017 r. w zakresie listy subskrybentów, którym przydzielono akcje i liczby przedzielonych akcji (pkt

2 i 3 uchwały), jako sprzecznej z prawem oraz o ustalenie posiadania prawa poboru akcji. Kontrola instancyjna została zatem ograniczona do oceny zasadności powyżej wskazanych roszczeń. Uwzględniając przy tym fakt, że powodowie w pozwie nie sformułowali samodzielnego roszczenia o stwierdzenie nieważności lub uznanie za nieistniejącą uchwały Zarządu pozwanej spółki, lecz jedynie wskazywali na nie jako przesłankę żądania nakazania pozwanemu dokonania przydziału powodom 37809 akcji, a zgodnie z treścią art. 383 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym nie można rozszerzyć żądania pozwu ani występować z nowymi roszczeniami, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie mogło zostać uznane za roszczenie podlegające samodzielnemu rozstrzygnięciu żądanie stwierdzenia nieważności lub uznania za nieistniejącą uchwały Zarządu z dnia 17 sierpnia 2017 r.

Zgodnie z treścią art. 321 § 1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Z przepis tego wynika, że sąd jest związany żądaniem przedstawionym przez powoda, który jest jego dysponentem i przedstawia je pod osąd sądu rozstrzygającego dany spór. Strona zobowiązana jest jedynie do dokładnego określenia swojego żądania oraz przytoczenia okoliczności faktycznych uzasadniających to żądanie (art. 187 § 1 i 2 k.p.c.). Strona nie musi natomiast wskazywać podstawy prawnej, bowiem to sąd dokonuje materialnoprawnej oceny żądania stosując zasady *da mihi factum dabo tibi ius* oraz *iura novit curia*. Ta ocena obejmuje również ustalenie, czy sformułowane w pozwie roszczenia znajdują podstawę normatywną w przepisach obowiązującego prawa.

Z przedstawionych przez powodów twierdzeń wynikało, że stali oni na stanowisku, że byli uprawnieni do udziału w emisji akcji pozwanej spółki, która odbyła się na podstawie uchwały nr 4 NWZ spółki (...) S.A. z dnia 21 czerwca 2017 r. Emisja miała odbyć się w drodze subskrypcji zamkniętej skierowanej do akcjonariuszy, którym służy prawo poboru. Powodowie, chcąc skorzystać z tego uprawnienia, złożyli i opłacili zapisy na akcje. Powodowie złożyli zapis podstawowy na 55 akcji oraz zapis dodatkowy na 134000 akcji. Pozwany przy przydziale akcji nie uwzględnił jednak zapisu powodów i nie przydzielił im akcji, stwierdzając że w dacie ustalenia prawa poboru akcji (21 czerwca 2017 r.), powodom nie przysługiwał status akcjonariuszy. Zdaniem spółki, aby uwzględnić żądanie powodów, konieczne było, aby posiadali oni status akcjonariuszy spółki w dacie podjęcia uchwały nr 4 NWZ z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego spółki, na mocy której ustanowione zostało prawo poboru akcji, które mogło zostać zrealizowane w drodze dokonania zapisu na akcje.

Przy założeniu, że powodom w dniu 21 czerwca 2017 r. przysługiwał jednak status akcjonariuszy, pozwany powinien uwzględnić dokonany przez powodów zapis na akcje - przynajmniej zapis podstawowy.

Przechodząc do oceny zawartych w apelacji zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego, stwierdzić należało, iż w przeważającej mierze nie zasługiwały one na uwzględnienie. W pierwszej kolejności powodowie zarzucili Sądowi I instancji naruszenie art. 229 k.p.c. poprzez jego zastosowanie polegające na przyjęciu bez dowodu rzekomego faktu podjęcia uchwały nr 9/ (...) (prawidłowo (...)) Zarządu spółki z dnia 17 sierpnia 2017 r. w sprawie nieuwzględnienia przy podziale akcji imiennych serii C zapisów dokonanych przez osoby, którym nie przysługiwało prawo poboru, pomimo wyraźnego zakwestionowania przez powodów tego faktu. O ile sama konstrukcja tego zarzutu nie jest prawidłowa, o tyle objęta nim kwestia zasługiwała na uwzględnienie. Podnosząc ten zarzut powodowie kwestionują ustalenie Sądu I instancji, które nie zostało jednak oparte na przyznaniu faktów dokonanych przez powodów. Sąd I instancji ustalając stan faktyczny sprawy przyjął, że w dniu 17 sierpnia 2017 r. Zarząd spółki podjął uchwałę nr 9/ (...) w sprawie nieuwzględnienia przy przydziale akcji imiennych serii C zapisów dokonanych przez osoby, którym nie przysługiwało prawo poboru. Ustalenie to zostało oparte na twierdzeniu pozwanego, które nie zostało jednak w żaden sposób wykazane. Pozwany, powołując się na to ustalenie, wskazał, że uchwała ta została załączona do odpowiedzi na wnioski o udzielenie zabezpieczenia (vide k. 105). Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika jednak, aby dokument stwierdzający podjęcie tej uchwały został w niniejszej sprawie złożony, zatem za wadliwe należało uznać ustalenie, że uchwała ta w ogóle została podjęta, gdyż nie było ku temu podstaw. Sąd I instancji błędnie dał wiarę twierdzeniu pozwanego, które w żaden sposób nie zostało wykazane, a jako zakwestionowane przez powodów (vide k. 145), wymagało udowodnienia.

Kolejny z podniesionych zarzutów odnoszących się do naruszenia przepisów postępowania dotyczył naruszenia art. 233 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie polegające na braku rozważenia dowodów przedstawionych przez powodów w odniesieniu I. Zarzut ten nie odniósł zamierzonego skutku już tylko ze względu na sposób, w jaki został sformułowany. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że zgłoszenie zarzutu obraży art. 233 § 1 k.p.c. polega na wykazaniu przez skarżącego, przy posłużeniu się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że to naruszenie miało wpływ na wynik sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, Legalis nr 46747 i z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, Legalis nr 47441). Trzeba podkreślić, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga od strony wykazania na czym w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów polegała nieprawidłowość postępowania sądu w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń. W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością, czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń, nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i (lub) zasadami logicznego rozumowania, czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 grudnia 2017 r., I ACa 676/17, Legalis nr 1794158). W tym kontekście podkreślenia wymaga, że naruszeń prawa procesowego sąd rozpoznający sprawę nie bierze pod uwagę z urzędu, lecz jedynie na wniosek apelującego. Zatem sformułowanie zarzutu naruszenia prawa procesowego w sposób na tyle ogólny, że uniemożliwia on nie tylko ocenę wystąpienia uchybienia, ale co więcej nie pozwala na stwierdzenie, do jakiego dowodu zarzut ten się odnosi, należy uznać za niedopuszczalne.

Nie były również uzasadnione zarzuty naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., albowiem w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia, jakkolwiek lakonicznie, to Sąd I instancji wskazał, z jakich przyczyn uznał, iż z uwagi na nieprzysługiwanie powodom prawa poboru, nie mogą zostać im przydzielone akcje w związku z dokonywaną subskrypcją. Przyjęcie to wynika z faktu, że subskrypcja zamknięta akcji jest skierowana wyłącznie do akcjonariuszy spółki, którym przysługuje prawo poboru. Brak prawa poboru z uwagi na nieprzysługiwanie, w ocenie Sądu I instancji, powodom statusu akcjonariuszy, wykluczał możliwość uznania powodów za uprawnionych do skorzystania z zapisu na akcje i w konsekwencji dokonania przydziału akcji.

W odniesieniu do sformułowanych przez stronę powodową zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego, przyznać należało, że zarzuty te w części zasługiwały na uwzględnienie, co nie miało jednak przełożenia na wynik rozstrzygnięcia, albowiem strona powodowa w sposób nieadekwatny sformułowała dochodzone roszczenia. Zaskarżone orzeczenie odpowiada zatem prawu.

Wadliwość twierdzeń wyrażonych przez Sąd I instancji sprowadza się do błędnego przyjęcia, że wpis nabywcy akcji do księgi akcyjnej ma charakter konstytutywny, co implikuje niedopuszczalność uznania za akcjonariusza osobę, która nie została wpisana do księgi akcyjnej. Pogląd ten opiera się na wyrażonym w orzecznictwie zapatrywaniu, że wpis do księgi akcyjnej ma charakter konstytutywny. Z tego punktu widzenia wyeksponować trzeba, że ocena Sądu I instancji została dokonana przy uwzględnieniu jednego ze stanowisk prezentowanych w judykaturze. Należy jednak podkreślić, że problematyka charakteru wpisu do księgi akcyjnej jest przez Sąd Najwyższy przedstawiana w różny sposób. Na tle regulacji art. 343 § 1 k.s.h. wyróżnia się bowiem kilka odmiennych koncepcji. Zgodnie z pierwszym stanowiskiem, wpis do księgi akcyjnej kształtuje stosunek prawny pomiędzy akcjonariuszem a spółką i w stosunku między tymi podmiotami ma charakter konstytutywny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2003 r., III CKN 309/01, OSNC 2004/9/148). Wprawdzie akcja imienna należy do majątku nabywcy od momentu realizacji stanu faktycznego obejmującego m.in. sukcesję uniwersalną majątku np. dziedziczenie akcji, ale spółka może - i w tym właśnie wyraża się podniesiony przez Sąd Najwyższy konstytutywny charakter wpisu do księgi akcyjnej, kształtującego stosunek prawny między akcjonariuszem a spółką - traktować nabywcę akcji jako akcjonariusza w miejsce zwykły dopiero od momentu wpisu nabywcy do księgi akcyjnej. W konsekwencji, pomimo iż spadkobierca stał się nabywcą akcji, to status ten nie jest uwzględniany w relacji nabywca akcji - spółka. Nie może on zatem wykonywać żadnych praw wynikających z akcji, albowiem nie przysługuje mu w ogóle status akcjonariusza. Przyjmuje się bowiem, że wpis warunkuje wykonywanie praw udziałowych. Druga z prezentowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego koncepcji zakłada, że wpis do księgi akcyjnej nie ma charakteru konstytutywnego, natomiast jest on niezbędny do

wykonywania przez nabywcę praw udziałowych. W tym przypadku wpis ma charakter deklaratoryjny (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2000 r., II CKN 864/98, OSNC 2001/3/49, z dnia 22 listopada 2002 r., II CKN 642/00, Legalis nr 57286, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2016 r., II CSK 653/15, Legalis nr 1533200; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 września 2018 r., I AGa 290/18, Legalis nr 1857630). Przedstawiony pogląd zakłada, że akcjonariusz uprawniony materialnie wskutek sukcesji generalnej, następującej zwłaszcza na skutek dziedziczenia ustawowego, niewpisany do księgi akcyjnej, uzyskuje status akcjonariusza wobec spółki i legitymację formalną do uczestniczenia w zgromadzeniu z chwilą wpisu do księgi akcyjnej. Pogląd ten zakłada konieczność przysługiwania nabywcy akcji legitymacji formalnej, która może zostać uzyskana dopiero w momencie dokonania wpisu do księgi akcyjnej. Irrelevantne jest zatem w tym przypadku posiadanie przez nabywcę legitymacji materialnej, którą nabywa w momencie uzyskania statusu spadkobiercy akcjonariusza. W tym ujęciu nabywca akcji traktowany jest jako akcjonariusz, niemniej jednak, nie jest uprawniony do wykonywania praw korporacyjnych z akcji. W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowany jest również trzeci pogląd na przedstawioną materię, który statuuje wpis do księgi akcyjnej jako czynność o charakterze legitymacyjno-dowodowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2009 r., III CSK 85/09, OSNC 2010/7-8/113). Koncepcja ta zakłada, że ziszczenie się przesłanek określonych w art. 339 k.s.h. lub w art. 925 i art. 926 § 1 k.c. wywiera skutek nie tylko względem nabywcy akcji imiennych, ale wobec wszystkich osób trzecich, także więc w stosunku do spółki. Wpis do księgi akcyjnej nie warunkuje więc w żadnym zakresie skuteczności nabycia akcji względem osób trzecich. Zapatrywanie to prowadzi do wniosku, że dla uznania dopuszczalności podejmowania przez nabywcę akcji wobec spółki czynności o charakterze korporacyjnym, wystarczające jest posiadanie legitymacji materialnej. A contrario, brak legitymacji formalnej rozumianej, jako legitymowanie się wpisem do księgi akcyjnej, nie stanowi przeciwwskazań do realizacji praw z akcji wobec spółki. Dlatego też, w ocenie Sądu Najwyższego, z wymaganym przez art. 406 k.s.h. wpisem do księgi akcyjnej, co najmniej na tydzień przed walnym zgromadzeniem należy łączyć jedynie znaczenie legitymacyjno-dowodowe. W konsekwencji udział w walnym zgromadzeniu akcjonariusza materialnie legitymowanego, ale nie wpisanego do księgi akcyjnej, zgodnie z art. 406 § 1 k.s.h., nie powinien pociągać za sobą ujemnych konsekwencji dla nikogo. Oznacza to, że akcjonariusz, który nie został wpisany do księgi akcyjnej, może wykonywać uprawnienia korporacyjne z akcji. Wbrew ocenie Sądu I instancji, który rozpoznał i rozstrzygnął przedmiotową sprawę przy uwzględnieniu pierwszej z zaprezentowanych koncepcji, w sytuacji, gdy nabywcy akcji przysługuje legitymacja materialna, co stanowi okoliczność bezsporną, a nie legitymuje się on wpisem do księgi akcyjnej, wobec czego nie posiada legitymacji formalnej, za słuszne należy uznać uwzględnienie twierdzenia, iż wpis do księgi akcyjnej ma jedynie charakter legitymacyjno-dowodowy. Stąd też Sąd Apelacyjny opowiada się za przyjęciem trzeciej z zaprezentowanych koncepcji. Przyjęcie odmiennego poglądu doprowadziłoby bowiem do trudnej do zaakceptowania sytuacji, w której z praw korporacyjnych nie mógłby skorzystać zarówno zmarły akcjonariusz wpisany do księgi akcyjnej, któremu przysługuje legitymacja formalna, jak i jego spadkobiercy, którzy mimo iż posiadają legitymację materialną, nie mogą realizować tych uprawnień ze względu na brak wpisu w księdze akcyjnej.

Okoliczności niniejszej sprawy utwierdzały w przekonaniu o słuszności koncepcji legitymacyjno-dowodowego znaczenia wpisu do księgi akcyjnej. Powodowie, dysponujący aktami poświadczenia dziedziczenia po zmarłym akcjonariuszu spółki - (...), z dnia 11 kwietnia 2017 r., w dniu 11 sierpnia 2017 r. złożyli w spółce (...) S.A. wniosek o wpis do księgi akcyjnej, do którego dołączyli ww. akty poświadczenia dziedziczenia. Nie budziły one wątpliwości pozwanego, który dnia 16 sierpnia 2017 r. dokonał wpisu M. O. i E. G. do księgi akcyjnej oraz wydał im odcinek zbiorowy akcji imiennych zwykłych od nr (...) do nr (...) (okoliczności bezsporne). W chwili podejmowania przez Zarząd pozwanej spółki uchwały nr 10/ (...) w dniu 17 sierpnia 2017 r. status powodów jako akcjonariuszy nie budził żadnych wątpliwości, tak samo nie było wątpliwe, że byli oni akcjonariuszami pozwanej spółki w dniu 21 czerwca 2017 r., ustalonym w uchwale nr 4 NWZ jako dzień prawa poboru. Z powyższego wynikało, że powodom jako akcjonariuszom pozwanego przysługiwało prawo poboru i mieli prawo udziału w emisji nowych akcji imiennych zwykłych serii C spółki (...) S.A., z którego to prawa skorzystali dokonując w dniu 8 sierpnia 2017 r. zapisu na akcje.

W świetle powyższego za uzasadnione uznać należało zarzuty naruszenia przepisów art. 922 § 1 k.c. w zw. z art. 924 k.c. w zw. z art. 925 k.c., jak również art. 343 § 1 k.s.h. Z chwilą śmierci K. O. na powodów przeszły prawa z należących do niej akcji spółki (...) S.A. Skuteczność nabycia akcji w drodze dziedziczenia wywarła skutek prawny pomiędzy

powodami a spółką bez względu na to, czy w księdze akcyjnej zostały dokonane odpowiednie wpisy, które warunkowały jedynie legitymację formalną. Rzeczą powodów było wykazanie we właściwy sposób, że prawo majątkowe do akcji faktycznie powodom przysługuje, co w niniejszej sprawie niewątpliwie nastąpiło poprzez przedłożenie spółce aktów poświadczenia dziedziczenia z dnia 11 kwietnia 2017 r.

Za nieuzasadniony uznać należało zarzut naruszenia art. 509 k.c., który dotyczy przelewu wierzytelności. Jakkolwiek rzeczywiście prawo poboru może być przedmiotem obrotu, to w sprawie niniejszej nie zostały przywołane żadne okoliczności faktyczne, które wskazywałyby na konieczność zastosowania art. 509 k.c. Jak już powyżej była o tym mowa i na co konsekwentnie wskazywali sami powodowie, w niniejszej sprawie do nabycia akcji przez stronę powodową doszło na skutek dziedziczenia, zatem aspekt przelewu wierzytelności w ramach czynności *inter vivos* pozostawał bez znaczenia.

W sprawie naruszenia art. 20 k.s.h. w zw. z art. 433 § 1 k.s.h. wskazać należy, że kwestia objęta tym zarzutem pozostaje bez znaczenia dla rozpoznawanej sprawy, albowiem uchwała nr 4 NWZ spółki z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego, nie przewidywała żadnych ograniczeń w kwestii przysługiwania akcjonariuszom prawa poboru. Kwestia sporna dotyczyła jedynie tego, że w ocenie spółki, powodom nie przysługiwało prawo poboru akcji ze względu na brak statusu akcjonariuszy. Uchwała nie czyniła w tym zakresie żadnych wewnętrznych ograniczeń, choć byłoby to dopuszczalne „w interesie spółki”.

Zważywszy na uwzględnienie zarzutu naruszenia art. 343 § 1 k.s.h., za bezpodmiotowe należało uznać odnoszenie się do podniesionych przez powodów zarzutów naruszenia art. 5 k.c. oraz art. 58 k.c., albowiem miały one na celu doprowadzić do wykazania zasadności twierdzeń strony powodowej przy założeniu podzielenia przez Sąd II instancji interpretacji przepisu art. 343 § 1 k.s.h. w sposób dokonany przez Sąd I instancji.

Z niespornych w sprawie okoliczności faktycznych wynikało, że na podstawie uchwały nr 4 NWZ spółki z dnia 21 czerwca 2017 r. doszło do podwyższenia kapitału zakładowego (...) S.A. poprzez emisję (...) nowych akcji imiennych zwykłych serii C. Zgodnie z treścią art. 431 § 2 k.s.h., objęcie nowych akcji może nastąpić w drodze subskrypcji prywatnej (pkt 1), subskrypcji zamkniętej (pkt 2) oraz subskrypcji otwartej (pkt 3). Subskrypcja zamknięta polega na zaoferowaniu akcji wyłącznie akcjonariuszom, którym służy prawo poboru. Ten rodzaj subskrypcji przewidywała też ww. uchwała nr 4. W jej § 1 pkt 6 wskazano, że emisja akcji imiennych serii C nastąpi w formie subskrypcji zamkniętej poprzez zaoferowanie akcjonariuszom, którym służy prawo poboru, w drodze oferty publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego obrotu oraz o spółkach publicznych. Z przepisów Kodeksu spółek handlowych wynika, że subskrypcja zamknięta realizowana jest w drodze kilku następujących po sobie czynności. Po pierwsze, jej podstawę stanowi uchwała walnego zgromadzenia w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego (art. 431 § 1 w zw. z art. 432 § 1 k.s.h.). W niniejszym przypadku była to uchwała nr 4 NWZ spółki z dnia 21 czerwca 2017 r. Po drugie, zarząd dokonuje ogłoszenia o warunkach subskrypcji w sposób wskazany w art. 434 § 1-3 k.s.h., ewentualnie w przypadku oferty publicznej w drodze prospektu emisyjnego albo memorandum informacyjnego. Po trzecie, dotychczasowi akcjonariusze dokonują zapisów na akcje, przy czym w przypadku wykonywania prawa poboru w ramach oferty publicznej mogą dokonać jednocześnie zapisu podstawowego, jak i zapisu dodatkowego (art. 435-438 k.s.h.). Po czwarte, następuje zamknięcie emisji przez zarząd, który dokonuje też przydziału akcji subskrybentom (art. 439 k.s.h.). Po piąte, zarząd zgłasza podwyższenie kapitału do sądu rejestrowego (art. 440 k.s.h.). Natura mechanizmów prawnych stosowanych przy subskrypcji zamkniętej (jak również otwartej) budzi w piśmiennictwie prawniczym szereg wątpliwości, przede wszystkim co do charakteru zapisów na akcje, jakich dokonują dotychczasowi akcjonariusze. Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie stanął na stanowisku, że zapis z jednej strony stanowi wyraz woli akcjonariusza uczestniczenia w subskrypcji akcji na warunkach zaproponowanych przez spółkę (warunki te stają się przez to obustronnie wiążące), z drugiej zaś jest złożoną tej spółce przez akcjonariusza wykonującego prawo poboru ofertą nabycia określonej ilości akcji (tu: w zapisie podstawowym oraz w zapisie dodatkowym). Przyjęcie oferty przez spółkę następuje poprzez dokonanie ich przydziału przez zarząd, przy czym, co wynika wprost z art. 439 § 1 k.s.h., przydział akcji subskrybentom następuje zgodnie z ogłoszonymi zasadami przydziału akcji.

Powodowie sformułowali po pierwsze żądanie nakazania spółce dokonania przydziału powodom 37809 akcji. Jak już powyżej była o tym mowa, spółka przy przydziale akcji powinna przestrzegać ogłoszonych zasad subskrypcji, nie można zatem wykluczyć, że w określonych okolicznościach można wobec niej sformułować obowiązek przydzielenia subskrybentowi akcji zgodnie z ogłoszonymi zasadami przydziału. Bliższa analiza omawianej kwestii nie była jednak w niniejszej sprawie konieczna, bowiem w sprawie doszło już do przydziału wszystkich akcji objętych emisją z dnia 21 czerwca 2017 r. i zarejestrowania podwyższenia kapitału zakładowego przez sąd rejestrowy. Nadto, z niezaprzeczonych przez powodów twierdzeń pozwanego, złożonych na rozprawie apelacyjnej w dniu 23 października 2019 r., wynikało, iż aktualnie w spółce (...) S.A. nie istnieją akcje serii C, bowiem doszło do konwersji akcji na akcje serii A (vide k. 226v). Oznaczało to, że aktualnie - a sąd orzeka mając na względzie stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.) - emisja akcji z dnia 21 czerwca 2017 r. została w całości zrealizowana, jak również, że nie istnieją już akcje, których przydział miały zostać nakazany przez sąd. Prowadziło to do wniosku, że nie istnieje już po stronie pozwanego możliwość świadczenia w postaci przydziału akcji zgodnie z zasadami subskrypcji, za co odpowiada pozwany, a co może rodzić po jego stronie odpowiedzialność odszkodowawczą względem powodów (por. też A. Opalski (red.) Kodeks spółek handlowych, t. IIIB, Warszawa 2016, Nb 25 do art. 431, s. 863).

Powyższe argumenty przemawiały za oddaleniem powództwa w takiej postaci, jaka została sformułowana przez powodów i była przez nich podtrzymywana. Nie można było przy tym zgodzić się z powodami, że powyższa kwestia nie miała znaczenia dla oceny ich roszczenia, a ewentualne problemy pojawiłyby się dopiero na etapie wykonania wyroku. Nie powinno być wątpliwości, że nie może zostać zasądzone roszczenie, które obiektywnie rzecz oceniając nie nadaje się do realizacji.

Powodowie sformułowali także roszczenie o ustalenie posiadania w dniu 21 czerwca 2017 r. prawa poboru akcji pozwanej spółki i skutecznego jego wykonania. Zdaniem Sądu Apelacyjnego również to roszczenie nie mogło zostać uwzględnione, albowiem powodowie nie wykazali interesu prawnego w jego uzyskaniu, czego wymaga art. 189 k.p.c. Interes prawny w rozumieniu tego przepisu stanowi materialnoprawną przesłankę (podstawę) powództwa o ustalenie i podlega badaniu w ramach merytorycznego rozpatrywania sprawy. Stwierdzenie jego braku skutkuje oddaleniem powództwa jako bezzasadnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CZ 15/09, LEX nr 738325). Interes prawny to interes dotyczący szeroko rozumianych praw oraz stosunków prawnych i w obecnym stanie prawnym występuje on nie tylko wtedy, gdy zagrożona jest sytuacja prawna powoda, ale i wówczas, gdy w związku z zachowaniem pozwanego uzasadnione jest ustalenie stosunku prawnego lub prawa w celu usunięcia niepewności co do tego prawa lub stosunku prawnego z przyczyn faktycznych lub prawnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego samo ustalenie, że we wskazanej dacie rzeczywiście przysługiwało powodom prawo poboru akcji, nie zapewniłoby powodom ochrony prawnej. Ustalenie to nie spowodowałoby, że powodowie nabyliby akcje, nie przesądzałoby też definitywnie żadnej kwestii decydującej o prawach powodów, czy też ich sytuacji prawnej. Jak już powyżej była o tym mowa, powodowie mogą poszukiwać ochrony w ramach różnych, dalej idących środków prawnych, a jak wskazuje się w orzecznictwie i piśmiennictwie, interes prawny w wytoczeniu powództwa, o którym mowa w art. 189 k.p.c., nie występuje wówczas, gdy stan niepewności prawnej może być usunięty w drodze dalej idącego środka.

Niezależnie od okoliczność, że powodowie domagali się stwierdzenia nieważności lub uznania za nieistniejącą uchwały nr 10/VIII/2017 Zarządu spółki z dnia 17 sierpnia 2017 r. jedynie jako przesłanki roszczenia o nakazanie dokonania przydziału akcji, wskazać należało, że gdyby nawet uznać, że powyższe miało jednak postać samodzielnego roszczenia podlegającego rozstrzygnięciu sądu wyrokiem, to i w tym przypadku stwierdzić należałoby brak interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia z analogicznych przyczyn, jak wskazane w przypadku roszczenia o ustalenie posiadania prawa poboru akcji. Samo ustalenie nieważności ww. uchwały nie rozstrzygałoby o jakichkolwiek prawach powoda, nie zapobiegałoby ewentualnym sporom poprzez wyjaśnienie sytuacji prawnej, w jakim znaleźli się powodowie.

Mając powyższe na względzie, pomimo trafności niektórych z podniesionych przez stronę powodową zarzutów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, przyjmując, iż zaskarżone rozstrzygnięcie odpowiada prawu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., co było uzasadnione zarówno charakterem rozpoznawanej sprawy, jak i przyczynami rozstrzygnięcia. W tych okolicznościach obciążanie powodów kosztami procesu nie byłoby uzasadnione w świetle zasad współżycia społecznego.

Jolanta de Heij - Kaplińska Maciej Dobrzyński Anna Szanciło